

Antoine Bodar

Drievuldigheidszondag (A)
Catherina-kathedraal Utrecht 22 V 2005
Begijnhofkerk Amsterdam 25 V 2005
[Katholiek Nieuwsblad 20 V 2005]

DRIEVULDIGHEID

‘De genade van de Heer Jesus Christus, de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest zij met u allen.’ Groet van de Apostel in de brief aan de Korinthiers (2 Kor 13,13) is groet van de priester in de liturgie aan de gelovigen.

Liefde schenkt genade en sticht gemeenschap. God is liefde. Bron van liefde is de Vader Die Zijn Zoon heeft geschonken opdat de mens met God zou worden verzoend en in de Heilige Geest met Hem verenigd blijven. Paulus’ groet is Drievuldigheidsgroet: ‘Laat met u zijn de liefde van God die in Christus genade beduidt en in de Geest gemeenschap.’

In de Zoon schenkt de Vader Zijn onverschuldigde welwillendheid jegens de mens. God immers is barmhartig en medelijdend en lankmoedig, groot in liefde en trouw (cf. Ex 34,6). In de Geest nodigt Hij zonder ophouden de mens uit zich te openen. ‘Wie Mij liefheeft, onderhoudt Mijn geboden’, leert Jesus (Jo 14,23): ‘Mijn Vader heeft hem lief en Wij komen tot hem en nemen bij hem verblijf.’ In de Heilige Geest geschiedt de gemeenschap met God – gemeenschap met de Vader en Zoon. Want wie de Zoon ziet, ziet de Vader (cf. Jo 14,9). En de gemeenschap tussen de Vader en de Zoon is de Geest.

Naar een Ethiopisch gezegde laat de Triniteit zich vergelijken met de zon: De cirkel van de zon, in zichzelf volkomen, verbeeldt de Vader. Het licht van de zon, in duisternis komend (cf. Jo 1,5), verbeeldt de Zoon. De warmte van de zon, in omhelzing troostend, verbeeldt de Geest. Drie verbeeldingen van de ene God waarin wij ons mogen koesteren: in Zijn volkomenheid, in Zijn verlichting, in Zijn verwarming. Maar wat geeft ons dit inzicht omtrent de Drie-eenheid? In geloof nemen we de Triniteit als mysterie aan. Waarom het daarbij niet te laten – stellig in onze tijd waarin wij ons haastig moeten voortspoeden? Maar moeten wij ons haasten en waarheen dan wel? Om de Heer te bereiken is haastige spoed onnodig. Gelovigen haasten zich niet. God is met ons – boven in de hemel, tussen ons mensen, in onze harten. Hij is met ons. Waarom ons voort te spoeden, terwijl Christus de Heer het Rijk Gods reeds onder ons heeft gevestigd, toen Hij rondging en preekte, zich overgaf aan lijden en sterven, opstond uit de dood en naar Zijn Vader terugkeerde naar de hemel om aldus hier op aarde de andere Helper te doen komen – de Geest van de waarheid (cf. Jo 14,16-17)?

Wat leert ons de Drie-eenheid in dagelijks leven waarin wij geen tijd vinden over de drie-een God na te denken? God is liefde. God is genade. God is gemeenschap. In Zich Zelf in liefde verenigd zijn de drie Personen weliswaar elkaar genoeg maar Zij zouden niet God zijn indien Hun onderlinge liefde niet meteen weggevendende liefde en dus genade schenkende liefde zou zijn. De Vader de liefde, de Zoon de genade, de Geest de gemeenschap. God wil Zich Zelf niet genoeg zijn. Hij wil Zich Zelf schenken en Zich Zelf doen delen – mededelen. Hij is niet alleen verbinding in Zich Zelf door drie in eenheid, Hij wil ook verbinding aangaan met ons, mensen naar Gods beeld, geschapen naar Zijn gelijkenis (cf. Gn 1,27) – wat al verbinding is.

Laten we ons nog eens de ook voor ons bedoelde bede van Paulus in herinnering roepen: ‘De genade van de Heer Jesus Christus, de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest zij met u allen.’ Wat behelst Paulus’ wens? Wat betekent Gods mededeling aan ons als Drievuldigheid? God in Zich Zelf is verbinding aangaand – *relationeel*. Analoog (dat wil zeggen de overeenkomst tussen de

Drievuldigheid en ons inziend zonder evenwel het verschil van de drie-ene God en ons mensen te onderkennen), analoog dus groeit onder ons het inzicht dat ook wij pas echt in relatie, in verbinding werkelijk ons zelf worden. Ik word mij zelf – niet zo zeer door mij zelf maar door de ander die zich mij aantrekt, die zich om mij bekommert, die zich in liefdevolle blik tegenover mij bevindt. Ik leer mij zelf door de ander eerst recht kennen. Het staat al in het eerste Bijbelboek (Gn 2,18): ‘Het is niet goed dat de mens alleen is.’ Samen met de ander worden wij beiden meer ons zelf. Wij vormen ‘wij’ – gemeenschap. Het menselijke gebeuren onderling is ertoe bestemd wezenlijk relationeel te zijn. En vanuit een klein wij van twee ontstaat een groep van meer en zo van nog meer: een gezin, een familie, een vriendenkring, een maatschappij (eerst lokaal dan landelijk dan continentaal dan wereldwijd). Mensen alleen zijn niet af. Zij worden af in anderen. Zij worden meer af naarmate zij zich meer naar anderen openen. De mens is niet zozeer individueel wezen, hij is veeleer relationeel wezen. Hij wordt eerst werkelijk *persoon* in relatie. Persoon of persoonlijkheid wil zeggen volgroeid, zelfstandig in openheid jegens de ander, nabij in bejegening van de ander. Wie wij mensen aldus door verworven inzicht in dezen pogen te worden – het ideaal nastrevend maar evengoed nimmer bereikend – geschiedt niet werkelijk maar wel analoog idealiter in de Triniteit waar de verbinding tussen de Vader en de Zoon het ‘wij’ van de Heilige Geest is. Allicht is de vergelijking met de Drie-eenheid al te menselijk voorgesteld. Maar hoe kunnen wij anders dan menselijk het geheim van de Triniteit eniger mate benaderen?

Wie als mens de relatie van de liefde of de vriendschap beleeft en dus in zijn leven leeft, wil daarvan anderen mededelen. De liefde deelt zich uit en niet minder de vriendschap. Zo de persoon al relationeel is, hoe veel te meer dan de liefde of de vriendschap tussen twee personen. Zij houden die rijkdom van relatie niet voor zich zelf maar moeten daarover spreken, dat met elkander delen, daaromtrent mededelen; want is het hart te vol, de mond loopt over. Welnu, wat tussen mensen zo begrijpelijk wordt, wordt dat niet nog veel meer begrijpelijk wanneer wij ons dat onderling menselijk *naar het ideaal* voorstellen om voorstelling te krijgen van de Drie-eenheid?

Wat betekent de mededeling van de drie-ene God aan ons? God is niet alleen relationeel in Zich Zelf maar wil ook relationeel zijn met ons. ‘Zo zeer heeft God de wereld bemind dat Hij Zijn enig geboren Zoon heeft gegeven’, schrijft Joannes (cf. 3,16), ‘opdat al wie in Hem gelooft eeuwig zal leven’. En elders (Jo 14,11): ‘Ik ben in de Vader en de Vader is in Mij’ en (cf. Jo 15,26): ‘Wanneer de Helper komt, de Geest der waarheid Die van de Vader uitgaat, zal Hij over Mij getuigenis afleggen.’ Daaraan voegt Jesus jegens de apostelen toe (Jo 15,27): ‘Maar ook gij moet getuigen. Gij immers zijt vanaf de aanvang bij Mij.’

Jesus reikt hier niet alleen in mensentaal – en dan nog wel in die van Zijn geliefde leerling Joannes – ietwat van het drievoudige mysterie aan, hij laat dat ook overgaan in de zending van de apostelen die daarvan moeten getuigen als getuigen sedert het eerste uur van Zijn openbare leven. Met andere woorden: Niet alleen de Drievuldigheid opent zich naar ons, maar vraagt ons op onze beurt de drie-ene God aan anderen te verkondigen in prediking en getuigenis. Nog anders gezegd: De onderlinge relatie van de drie Personen in God gaat door de Zoon, Die immers mens wordt, relatie aan met ons en blijft dat doen in de zending door de Geest om de door ons gekregen relatie met de drie-ene God uit te breiden naar de hele mensheid. Alle mensen zijn ertoe geroepen relatie aan te gaan met God. Zo kunnen zij meteen ook optimaal onderling menselijk in relatie met elkaar leven.

God heeft Zich aan ons meegedeeld in de geschiedenis: De Zoon is mens geworden (cf. Jo 1,14) en is aldus de geschiedenis binnengetreten – als deelgenoot van de mensheid. God heeft Zich geopenbaard in de *waarheid* van Jesus Christus Die dé waarheid is (cf. Jo 14,6).

God deelt Zich nog steeds aan ons mee en blijft dat doen (Mt 28,20): ‘Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding der wereld.’ God geeft Zich dagelijks in de *liefde* van de Heilige Geest Die dé liefde is (Jo 15,17): ‘Dit is Mijn gebod, dat gij elkaar lief hebt.’ Laten we daarom elkaar aansporen te groeien in

liefde die de Geest ons geeft en in liefde Christus als waarheid op onze levensweg (cf. Jo 14,6) te zoeken en te vinden.

Wie relatie aangaat, gaat idealiter relatie van liefde aan, weet zich als centrum van leven de liefde. De Drievuldigheid is de Vader en de Zoon en de Liefde. Uit liefde heeft de Vader de Zoon aan de wereld overgeleverd en uit liefde heeft de Zoon de wereld verlost en verzoend met de Vader. In Jesus is de Vader voor ons zichtbaar geworden (cf. Jo 14,9) en is de Liefde, de Geest Gods, wezenlijk door ons gewaar geworden. Zo behoeft niemand teloor te gaan en kan eenieder eeuwig leven overkomen (cf. Jo 3,16). 'De liefde die God is, heeft zich onder ons geopenbaard doordat Hij Zijn enige Zoon in de wereld heeft gezonden om ons het eeuwige leven te geven.' Zo Joannes (cf. 1 Jo 4,9). Wat is liefde? Wij vermoeden wat liefde is, omdat niet wij God maar God ons lief heeft. Liefde is van God. Hoe is Zijn liefde gebleken? 'Hij heeft Zijn Zoon gezonden om door het offer van Diens leven onze zonden uit te wissen.' (1 Jo 4,10)

God in Drie-eenheid is liefde, is gemeenschap stichtende liefde die de trouwe relatie beduidt. God is één – God boven ons in de Vader, God met ons in de Zoon, God in ons in de Heilige Geest. Laten wij eren de Vader en de Zoon en de Heilige Geest – eren de ene God Die was en Die is en Die komt, de Albeheerser (cf. Apk 1,8). Daarom zij nog eens gewenst (cf. 2 Kor 13,13) de genade en de liefde en de gemeenschap van de Drievuldigheid.

En wat beduidt die wens, die bede, die groet nader? Dit (Mt 28,19): 'Maakt alle volkeren tot Mijn leerlingen en doopt hen in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest en leert hun te onderhouden al wat Ik u heb bevolen.'